

ÖSSZEZÁRVA, AVAGY EGY BOLDOG NAGY CSALÁD

A szegedi Márton Áron Szakkollégium világa a rácson túl

Milyen lehet a realitása, ha ilyen ronda a virtualitása? – tettem fel filozofikus magasságokban repdeső kérdésemet a Jenőnek a szegedi Márton Áron Szakkollégium honlapjának böngészése közepette. Schengen előtt reálishan virtuális, Schengen után virtuálisan reális – vágta ki a rezet a Jenő némileg a zen irányába absztrahálva a kérdést, és én ekkor megvilágosodtam: kofferba szalonna, kenyér, és irány Szeged.

A város központjából, a Dugonics térről indul a 3-as villamos, végigzötyög a Kálvária sugárúton, míg isten háta mögé nem ér. Végállomás: Márton Áron Szakkollégium, a határon túli egyetemisták diákotthona. A környék legfeljebb néhány dekadens elmének tetszene: adott egy forgalmas országút, magasfeszültségű távvezetékek, egy gizgazos pusztaság, egy darab Mol töltőállomás, valamint néhány gyárépület. A drót- és huzalgár, a húskészítményeket forgalmazó nagykereskedés és a keverék takarmányt előállító vállalat hátborzongató szorításában felüdülésként hat a kollégium a maga nyárspolgári rendezettségével.

Az objektumot másfél éve adták át rendeltetésének azon a bizonyos szeles, esős szeptember 11-én, mely napon sajnos még a Szeged TV-ben sem lehetett ez a vezető hír. Magyarországon akkoriban a szegedi volt a második ilyen, kizárólag határon túliakat befogadó kollégium, hiszen korábban csak Budapesten létezett hasonló, azóta viszont fölépült a pécsi és a debreceni Márton is. A szegedi MÁK-ot mindössze 150-en lakják, többnyire vajdasági egyetemi hallgatók, de vannak itt olyanok is, akik Romániából, Szlovákiából vagy Kárpát-Ukrajnából érkeztek.

GETTÓ

A diákotthon megnyitása körüli időszakban többen emlegettek gettósítást arra utalva, hogy a határon túliak ilyenképpen való elkülönítése diszkriminációnak minősül. Tudniillik nemcsak arról volt szó, hogy ebbe a kollégiumba kizárólag a Magyarország határain kívülről érkezettek költözhetnek be, hanem arról is, hogy a határon túli diákoknak sem adatott meg az esély arra, hogy más kollégiumokba pályázzanak és nyerjenek felvételt. Így a külföldi magyar diákoknak két lehetőségük

maradt: vagy elfogadták a felkínált kollégiumi helyet a Mártonban, vagy mehettek albérletet keresni. Az előállt helyzet azokat a diákokat érintette a legérzékenyebben, akik már esetleg több éve egy másik koleszban éltek és alakítottak ki baráti társaságot, hiszen rájuk is vonatkozott a rendelet – el kellett hagyniuk addigi megszokott helyüket.

Csak hogy nem egy lepusztult nyomortanya várta a Szegeden tanuló határon túliakat, hanem egy frissen renovált és talán éppen a legjobb körülményeket biztosító kétszintes egyetemista otthon, ahol olyan civilizált körülmények adóttak, amelyek sajnos még ma sem mondhatók el a tucatnyi itteni diákszálló mindegyikéről. Hiszen máshol arra is van példa, hogy egyetlen szobába akár heten, nyolcan is be vannak zsúfolva, míg itt három-, maximum négyágyasak a szobák – ugyanannyi pénzért.

Ebből adódott a másik probléma. Csudaszép dolog, hogy a határon túliakat ennyire szeressék Szeged egyetemi vezetői, csak hogy a homogenizációs döntésükkel az anyaországi kollégisták közutálatának tették ki a külhoni kollégákat, hiszen az összes itt tanuló egyetemista lakhatási támogatásából építették újjá a kétszintes épületet, ezért jogos volt az elvárás, hogy bárki bejuthasson – mondjuk a tanulmányi átlaga alapján – a legmodernebb koleszba. Az elvárás jogos volt, a főlháborodás irányultsága nem. Egy ideig úgy látszott, legalább azokat a határon túliakat békén hagyják, akik már évek óta éltek egy másik kollégiumban. Egy pillanatban azonban a rektor úrnak elege lett a kötélhúzásból, úgy érezte – legalábbis helyettese szerint, aki a *Szegedi Egyetem* című lapnak nyilatkozott 2002 februárjában –, hogy egyfajta gordiuszi csomót vág át salamoni döntésével, amikor azzal zárta le a vitát, hogy márpedig mindnyájuknak el kell menni, avagy minden határon túli magyart egy kollégiumba! A döntés ellen pedig nincs apelláta.

Az elkülönítést, vagy fogalmazzunk a diplomácia nyelvén: az egy helyre koncentrálást azért tartották indokoltnak a döntéshozók, mert így könnyebben intézhető és rendezhető a határon túliak státusából eredő speciális igények és kötelezettségek. Így szervezett módon nyílik lehetőség arra, hogy kiváltsák a huzamosabb ideig Magyarországon tartózkodó külföldiek számára szükséges tartózkodási engedélyeket, vagy például itt helyben tarthassák meg az állami ösztöndíjas határon túliaknak kötelezővé tett ún. szakkollégiumi órákat. Ugyanakkor mindez nyilvánvalóan azzal a nemzetstratégiával is egybevág, hogy térjenek haza és otthon boldoguljanak a határon túliak, hiszen ha nem keverednek az anyaországiakkal, kisebb az esélye annak, hogy beházasodnak és ittmaradnak.

A KOLLÉGIUM SZEME

Megérkezésemkor – miközben a gettósítással kapcsolatos vitákon merengtem – furcsa tapasztalat ért. Az udvari vaskaput hiába próbáltam megnyitni – zárva volt. Arra nem is mertem gondolni, hogy ha én most itt mindenáron be akarnék jutni, esetleg kénytelen leszek megmászni a vasfüggönyt, akarom mondani: a drótkerítést. Helyből két métert ugró pitbullok réme sejlett fel gazdag képzeletemben, amikor egyszer csak megpillantottam a kaputelefont. Becsöngettem hát, és minden kérdés nélkül máris berregett a bebocsátó szép üzenet. Nem tudom, hogy minden idegent ilyen könnyen, vámvizsgálat nélkül beengednek-e, hiszen én előre bejelentkeztem (hogy maradjunk az analógiánál: volt vízumom), igaz, fényképet nem küldtem magamról.

A portás nénit azonnal a vendégek itt-tartózkodási lehetőségeiről kérdeztem. KÖLES ISTVÁNNÉ, azaz Gyöngyi néni elmondta, hogy a kollégiumnak vannak vendégszobái, ahol igen kedvező áron néhány éjszakát is eltölthet a korábban már bejelentkezett személy. Ugyanakkor a bennlakók is fogadhatnak vendégeket, de ezeknek a barátoknak vagy rokonoknak este 11-ig el kell hagyniuk a kolesz épületét, ha nem kívánnak a vendégekre vonatkozó összegért megszállni éjszakára.

Amikor a diákok szokásairól és viselkedéséről kérdeztem mint egy olyan személyt, aki mindenkit lát bejönni és távozni is, a portásasszony mint a földre szállt angyalokat írta le őket:

– A házirend betartásával egyáltalán nincs probléma. A gyerekek udvariasak, rendesek. Órák után rendszerint hazajárnak, de legkésőbb éjfélig általában visszajönnek. Ha mégis úgy adódna, hogy hajnali két óra, fél három körül érkezik meg valaki, az sem jelent gondot, hiszen fölnőtt emberek, a portaszolgálat pedig egész nap működik. Én korábban a Móra Ferenc Kollégiumban dolgoztam, ami kb. háromszor akkora, mint ez, és mondhatom, hogy ott több probléma adódott, de én jól kijöttem azokkal a diákokkal is, mert kedveltem őket, mint ahogy ezt a kis összetartó közösséget is szeretem.

AZ INFRASTRUKTÚRA

A kinos rendezettség alapvető meghatározója az épületnek kívül-belül. A portásfülke melletti előcsarnokból vezet egy lépcsősor a földszintről az emeleti részre. Itt, a hallban található a hirdetőtábla (egyébként körvonalaiiban Nagy-Magyarország sziluettjének tűnt, ha jól saccoltam), és ezúttal még egy, a Trianon előtti ország vármegyéit bemutató időszakos kiállítást is megtekinthetnek az idejövők.

Ahogy a földszinti folyosón végignézttem, egy lelket se láttam sehol. Mindenféle csend és nyugalom honolt. Talán valami mérges gázzal mindenkit elaltattak egy időre, próbálta ismét átvenni a fantáziám józan eszemtől a főszerepet, de ez utóbbi nem hagyta magát. Az élet valahol máshol van – mondta a józan eszem.

A számítógépes teremben, ahol 14 komputer áll éjjel-nappal az internetezni, játszani, netalán dolgozni vágyók rendelkezésére, most is telt ház volt. Meg pissenéstelen csend. Suttogva mertem csak háborgatni az egyik tagot, aki elmondta, hogy az egy gépre jutó bennlakók száma jóval kedvezőbben alakul, mint más kollégiumok esetében. Fanatikusabb net-junkie-k között már az a hír terjed, hogy nemsokára minden szobába bevezetik az internetet, és akkor végre nem kell megtenni még azt a néhány lépést sem, ami ma még óhatatlan, ha valaki el akar jutni szobájától a cyberspace-ig.

A gépterem melletti szoba a társalgó. Amikor benyitottam, épp két vajdasági és egy erdélyi férfiember tévézett odabent lazításképpen. Ez a terem számít az épületben a dohányzásra kijelölt helynek, és ennél fogva a bennlevők buzgón éltek is cigarettázói jogaikkal. A cigizés a szobákban elvileg tilos, bár láttam én már karón varjút. A társalgó hátsó részében egy csocsógép állt, csocsózók nélkül. Szerencsés ember vagyok, mondták a tévéző ifjúk, hiszen egy ritka pillanatnak lehetek szemtanúja, amikor épp senki nem abálja a gépfocit. Egy pillanatig megpróbáltam beleélni magam, hogy szerencsés vagyok, majd otthagytam őket.

Bepillantottam a két konyhába is, amelyekről több száz kilométeres körzetben dicshimnuszokat zengenek. És valóban: mindkettőben két-két modern tűzhelyet, mikrohullámú sütőt és még szagelszívót is láthattam. A higiéniaéről pedig csak annyit: csillog-villog minden a tisztaságtól. Sajnos megint szerencsésnek kellett éreznem magam: a tűzhelyek körül senki nem sertepertélt. Kezdtém azt hinni, hogy – stílszerűen lett légyen mondva – etetnek, amikor konyhai tapasztalataim után néhány bennlakó azt magyarázta, hogy a konyhát nemcsak nappal, de még éjszaka is vegzálják.

Az objektumban három – ottjártamkor természetesen üres – tanulószoba várja azokat, akik a szobatársaik idegesítő jelenlététől és tevékenységétől mentes tanulást szeretnének maguknak biztosítani. Ha pedig valaki nemcsak az agya tágitását, hanem a sok tanulásba belesatnyuló testének karbantartását is szükségesnek véli, betérhet a konditerembe, ahol különféle berendezések állnak az erősíteni vágyók kényére-kedvére. (Természetesen itt se tartózkodott senki.)

JÓL ÉRZIK MAGUKAT

Akkor meg hol vannak ezek a földre szállt angyalok? Tán csak nem járnak be az egyetemre? Megnyugodtam, nem. Bekopogtam a 14-es szobába, ahol három vajdasági lány, a kanizsai LOSONC LÚCIA, a becsei FARKAS IDA és a szabadkai KOVÁCS NIKOLETTA lakik. Gyanakvó kérdésemre válaszolva biztosítottak afelől, hogy nem tanulás közben zavarom őket, így készségesen beszéltek a kollégiumi tapasztalataikról.

A filozófia szakos Ida, mielőtt ide költözött volna, egy évig egy középiskolások és általános iskolások által is lakott diákszállóban élt, ahol mondhatni nyomorogtak a sokágyas szobákban. Ahhoz képest ez a hely maga a luxushotel.

Az angolos Lúcia elmondta, hogy először elég furcsa volt az, hogy így elkülönítették őket a magyarországi diáktársaiktól. Volt olyan ember is, aki már ötödévesként kényszerült ide, miközben az addigi koleszában, ha maradhatott volna, mint végzős, külön szobát kapott volna. Ugyanakkor abból a szempontból jónak tartja ezt a helyzetet, hogy így jobban megismerhetik egymást a határon túliak, és itt helyben foglalkozhatnak a gondjaikkal. Ő maga már nem tapasztal ellenszenvet a magyarországi hallgatótársai részéről amiatt, hogy az egyik legjobb koleszba nem a tanulmányi eredmény, hanem a határon túliság alapján lehet bekerülni.

A kollégium életében fontos szerepet játszanak a különböző bulik. A szintén angol szakra járó Nikoletta a legutóbbi farsangi álarcosbálat említette. Az ilyen közösségi eseményeken mindenki teljesen felszabdultan szórakozik, hiszen úgymond maguk között vannak, senki nem feszélyezi magát, ha énekelni vagy táncolni támad kedve.

A kollégium gazdag szolgáltatásai között egy elég szokatlanra is rábukkanni véltem. Az egyik ajtón azt írta: Napfürdő. Eldobom az agyam, talán még szoláriumotok is van?! – próbálkoztam egy kissé lazábbra vett fazonnal a lányoknál, akik erre összenevettek. Nos nem, mindössze arról van szó, hogy az egyik fiúszoba lakói egy ilyen felirat kiragasztásával próbálják becsalogatni a mit sem sejtő hamvas tündérke kollegináikat ocsmány kéjlakjukba. Angyalok.

KÖZÖSSÉGFORMÁLÁS

Már a megnyitás pillanatától KANYÁRI JÓZSEF a kollégium vezetője. A harmincas éveit éppenhogy taposni kezdő igazgató tele van tervekkel, és az eddig elért eredményekről is készségesen beszélt:

– A korszerűen berendezett épületben mindaz megtalálható, ami a XXI. század eleji igényeknek és követelményeknek megfelel: padlószőnyeg, új bútorok, új hűtőszekrények minden egyes szobában. Sajnos büfénk az nincs, mert egyszerűen ennyi ember nem tud eltartani egy ilyen létesítményt, így egyetlen vállalkozó sem akadt, aki ilyesmit működtetne. Ezért egy kávé- és egy kólaautomata hivatott pótolni valamelyest ezt a hiányosságot.

Mindemellett a bennlakók összetartását, közösséggé formálását is rendkívül fontosnak tartom. Erre szolgálnak az olyan események, mint a művészfilmek vetítése vagy a közös kirándulások. Másfél évünk alatt egy-egy egri, budapesti és mohácsi kirándulást szerveztünk. Már az első alkalommal is emeletes buszt kellett bérelnünk, olyan nagy volt a kollégisták érdeklődése. Ha minden számítás bejön, akkor hamarosan Pécssett teszünk egy hasonló kirándulást.

A gettósítást emlegetőknek pedig azt üzenem: jöjjenek el, nézzék meg, ilyen-e egy gettó. Tapasztalataim szerint itt jól érzik magukat az emberek, mert ha ez olyan nagyon rossz hely lenne, már bizonyára mindenki elköltözött volna – mondta a direktor.

Sajnos már nem maradt időnk, hogy megvitassuk Kanyári igazgató úrral a gettó Bakos-féle definíciójának vonatkozó részeit, illetve utolsó mondatának sántító logikáját, így, viszlátot intve Gyöngyi néninek, elhagytam az épületet. A kapun kifelé szabad volt a járás.

